

Regering *van* Aruba

Ministerie van Financiën
en Overheidsorganisatie
L.G.Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Uitvoerings Rapportage

2e Kwartaal 2017

Colofon

Titel: Uitvoeringsrapportage 2^e kwartaal 2017

Samengesteld door: Directie
Financiën

Bronnen: E1, PSA, SAP, voorlopige cijfers collectieve sector

Datum: 11 augustus 2017

Disclaimer

Cijfers gepresenteerd in deze rapportage zijn afkomstig uit de centrale financiële administratie van het Land. Bij de opstelling van deze kwartaalrapportage is rekening gehouden met het volgende:

- De kosten zijn zo volledig mogelijk verwerkt en de middelen zijn opgenomen op basis van de werkelijke realisaties per 30 juni 2017. De kosten voortvloeiend uit nog te ontvangen facturen en afrekeningen, die voor zover nog niet in de centrale administratie zijn opgenomen, zijn op basis van een zorgvuldige schatting verwerkt in deze rapportage;
- Ontvangsten uit aflossingen studieleningen worden in de kapitaaldienst op basis van de werkelijke ontvangsten verantwoord;
- De toegepaste cijfermatige opstelling is conform de begrotingsopstelling, mits anders vermeld;
- De rapportage betreft de uitvoering van de begroting van de ministeries van het Land (c.q. overheid conform enge definitie).

Inhoudsopgave

Colofon	2
Disclaimer	3
1. Samenvatting	5
2. Realisatie begroting Q2-2017	8
2.1. Realisatie exploitatierekening.....	8
2.2. Realisatie kapitaalrekening	17
3. Meerjarig begrotingsbeleid	19
3.1 Vooraf.....	19
4. Financiering en schuldbeheer	20
4.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid.....	20
4.2. Schuldstand	20
4.3. Schuldendienst 2017	22
4.4 Kortlopende schulden	23
5. Stand van zaken van het financieel beheer	24
6. Liquiditeitsoverzicht	27
6.1. Inleiding	27
7. Collectieve Sector	28

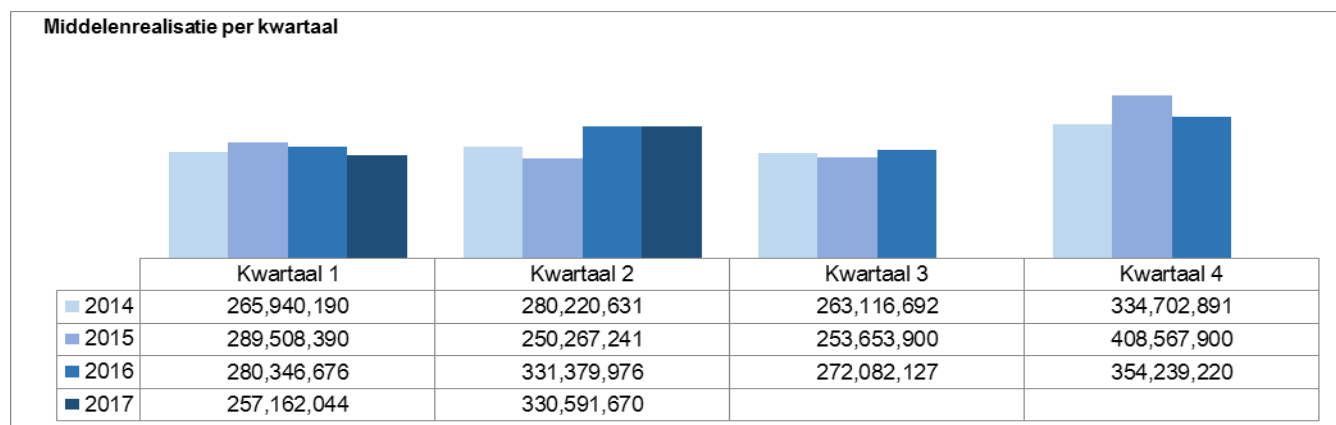
1. Samenvatting

Voor u ligt de 8ste editie van de kwartaal uitvoeringsrapportages. Deze betreft de rapportage over het tweede kwartaal van de Landsbegroting over het jaar 2017. Doelstelling van deze uitvoeringsrapportages is om verantwoording af te leggen en informatie aan de Ministerraad en de Staten van Aruba te verschaffen ten aanzien van de begrotingsuitvoering, de middelen- en kostenrealisatie, de realisatie van de kapitaaldienst, de financiering en het schuldbeheer. Verder wordt ook informatie verschaft over de liquiditeitspositie en de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkelingen binnen het financieel beheer. Deze rapportage geeft ook aan overige stakeholders inzicht met betrekking tot de openbare financiën van het Land.

Het Land heeft over het tweede kwartaal van 2017 Afl. 330,6 miljoen aan middelen gerealiseerd. Cumulatief is de begroting 2017 wat betreft middelen over de eerste zes maanden met 45.2 % gerealiseerd ten bedrage van Afl. 587,8 miljoen. De grootste middelencategorieën zijn de directe en indirecte belastingen met een aandeel in de totale ontvangsten van respectievelijk 50.5% en 37.1%. Ten opzichte van het tweede kwartaal van het voorafgaand jaar zijn de middelen Afl. 27,4 miljoen lager. Zoals bekend en ook gerapporteerd in de 1^e kwartaalrapportage 2017 is deze afname slechts optisch, omdat de voornaamste oorzaak ligt in de per 2015 gewijzigde en per 2017 genormaliseerd patroon in de ontvangsten winstbelasting als gevolg van de voldoening op aangifte (VAS) systematiek. Als gevolg van de introductie van de VAS werd in het tweede kwartaal 2016 nog een aanzienlijk bedrag geïnd voor winstbelasting met betrekking tot het jaar 2014. Zoals ook gerapporteerd in de 1^e kwartaalrapportage 2017 worden vanaf begrotingsjaar 2017 de geraamde opbrengsten winstbelasting geheel conform wettelijke bepalingen en systematiek ook in het tweede halfjaar gerealiseerd.

Onderstaande grafiek presenteert de realisatie van de middelen per kwartaal van vier achtereenvolgende jaren.

Grafiek I: Vergelijking middelenrealisatie per kwartaal 2014 - 2017 in Afl.

Bron: Directie Financiën

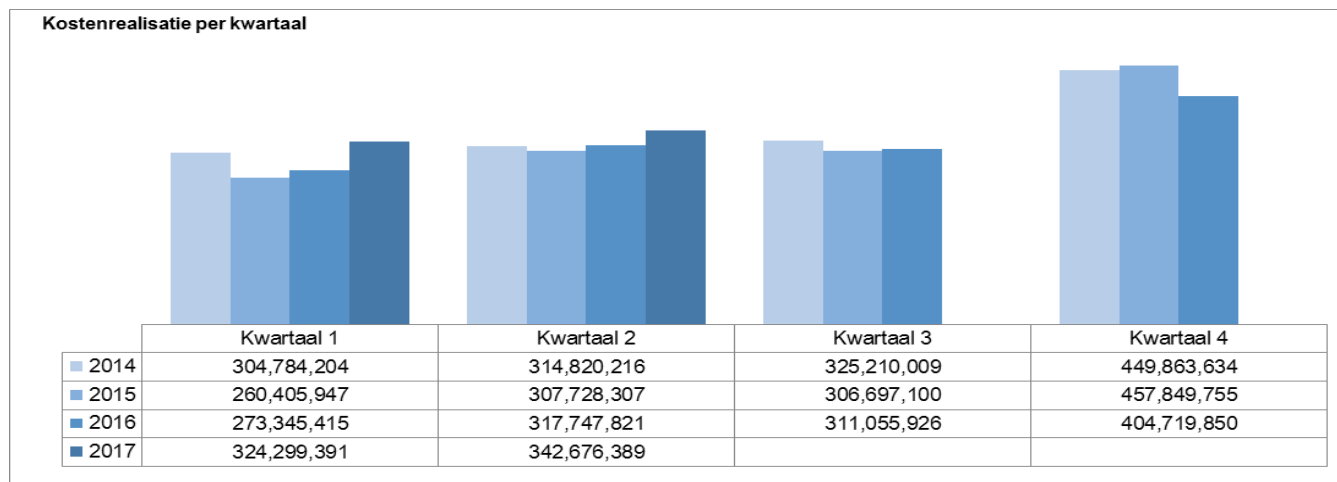
*Cijfers 2014, 2015 en 2016 zijn cf. jaarrekeningen.

Aan de bestedingenkant van de exploitatierekening wordt het tweede kwartaal afgesloten met Afl. 342,7 miljoen aan kosten. Cumulatief is de totale begrotingsuitputting per ultimo juni 2017 gelijk aan 49.3% voor een bedrag van Afl. 666,9 miljoen (exclusief afschrijvingskosten). Binnen de totale kosten, zijn de personeelskosten (28.7%), rentekosten (15.4%), verstrekte subsidies (14.7%) en goederen & diensten (11.2%) de grootste kostensoorten. De begrotingsuitputting verloopt conform de begroting. Mede vanwege de komende verkiezingen in het 3^e kwartaal is besloten om een verplichtingenstop in te voeren per

1 september 2017. Teneinde de bedrijfsvoering van de overheidsdiensten niet onnodig te verstoren zijn slechts stringente uitzonderingen d.t.k.v. ondergetekende mogelijk.

Onderstaande grafiek presenteert de kostenontwikkeling per kwartaal (exclusief afschrijvingen) over vier achtereenvolgende jaren.

Grafiek II: Vergelijking kostenrealisatie per kwartaal 2014 - 2017 in Afl.*

Bron: Directie Financiën

* Cijfers zijn cf. jaarrekeningen 2014, 2015 en 2016 exclusief afschrijvingskosten.

Het voorlopige exploitatieresultaat per ultimo juni 2017 bedraagt Afl. - 95,3 miljoen.

Nb. een klinische vergelijking met het 1^e kwartaal van 2016 is absoluut niet opportuun vanwege met name de eerdergenoemde wijziging in het ontvangstenpatroon van de winstbelasting.

In hoofdstuk 2 is een nadere toelichting per middelen- en kostensoort opgenomen.

Ten aanzien van de ontvangsten op de kapitaaldienst is de realisatie gelijk aan 25% van hetgeen begroot is, tegenover een realisatie van de uitgaven van 20.6%. Het nettoresultaat op de kapitaaldienst per 30 juni 2017 bedraagt een surplus van Afl. 17,2 miljoen. Zoals ook opgenomen in de 1^e kwartaalrapportage worden de kapitaalontvangsten van Afl. 67 miljoen uit hoofde van de uitkering van de tweede tranche van de settlement payment van Refineria di Aruba N.V. en de verkoop van de aandelen van Valero Marketing & Supply Aruba N.V. later in het jaar gerealiseerd. Aan de uitgavenkant zal de verstrekking van (nieuwe) studieleningen hoofdzakelijk in het derde kwartaal plaatsvinden.

Conform artikel 2 van de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Ministeries van het Land voor het dienstjaar 2017 (AB 2016 no.59) is voor het jaar 2017 een financieringsbehoefte vastgesteld van Afl. 438.815.300. De minister van Financiën en Overheidsorganisatie is gemachtigd om dit bedrag lopend het begrotingsjaar aan geldleningen aan te gaan. Per Landsbesluit van 3 februari 2017 no.1 is een leningsprogramma voor het dienstjaar afgekondigd en conform dit programma werd op 20 februari een eerste tranche van Afl. 125 miljoen, op 24 april een tweede tranche van Afl. 125 miljoen en op 26 juni 2017 een derde tranche van Afl.64 miljoen aan staatsobligaties op de binnenlandse markt geplaatst. In het rapportagekwartaal is dus in totaal voor Afl. 189 miljoen aan obligaties geplaatst, tegen een historisch lage rente van 4.0 %.

De schuldstand bedraagt, inclusief latente schulden, aan het einde van het 2e kwartaal 2017 Afl. 4,187.23 miljoen, waarvan Afl. 4,101.47 miljoen aan leningen. In het bijzonder is de tijdelijke (over)liquiditeit gebruikt om de kortlopende schulden te

verlagen. Per ultimo het 2^e kwartaal zijn de kortlopende schulden met circa 30% afgenomen in vergelijking tot het 1^e kwartaal van 2017. Als gekeken wordt naar de vergelijking tussen ultimo het 1^e halfjaar 2017 en ultimo het 1^e halfjaar 2016 is eveneens sprake van een daling van de kortlopende schulden met circa 27%.

In mei 2017 zijn nieuwe BBP-prognoses door de Centrale Bank van Aruba (CBA) uitgebracht in haar gepubliceerde "Economic Outlook". De BBP-prognose welke gold bij de begrotingsopstelling is gedurende deze rapportageperiode aangehouden (bbp van Afl. 4,912,6 miljoen). Enkel ter vergelijking en volledigheidshalve zijn de nieuwe bbp-prognoses ook opgenomen.

Het berekende financieringstekort voor de gehele collectieve sector, op basis van de voorlopige cijfers bedraagt - 0.7% per ultimo juni 2017. Op basis van de voorlopige cijfers bedroeg het tekort aan het einde van het vorige kwartaal - 1,1%. Per ultimo het 1^e halfjaar 2016 was sprake van een tekort van - 0,5%. Net als in de afgelopen kwartalen is gebleken dat het weergegeven van tussentijdse tekortpercentages in principe geen direct kwalitatief oordelende waarde heeft, omdat de daaraan ten grondslag liggende middelen en kosten van patroon wijzigen algehang de begrotingsuitvoering. Zo zullen de wettelijk en contractueel te verwachten ontvangsten in het 2^e halfjaar zorgdragen voor een positieve mutatie in het tekort percentage. Derhalve is er met inachtneming van de benoemde verschuivingen in de ontvangsten naar het 2^e halfjaar 2017, aldus sprake van een kwalitatieve verbetering van het tekort percentage in de vergelijking met 2016 en een substantiële verbetering in vergelijking tot het 1^e kwartaal 2017.

Tabel I: Kerncijfers financiering en schuldbeheer

<i>Bedragen in Afl.x1 mln.</i>	<i>t/m 30 juni 2017</i>	<i>Begroot 2017</i>	<i>t/m 30 juni 2016</i>
<u>Land Aruba</u>			
Financieringsbehoefte	-205.3	-438.8	-123.6
Aflossingen	127.1	414.3	99.7
Financieringstekort Land Aruba	-78.2	-24.6	-24.0
<u>Collectieve sector</u>			
Financieringstekort Collectieve sector	-34.2		
Tekort t.o.v. BBP begroting 2017 Afl. 4,912.6	-0.7%		
Tekort t.o.v. BBP-prognose 2e kw. '17 Afl. 4,876 mln.	-0.7%		

*Bron: Directie Financiën

**Collectieve Sector: o.b.v. voorlopige cijfers exploitatieresultaat deelnemende. Zie verder hoofdstuk 7.

*** Financieringstekort Collectieve Sector op basis van de exploitatietekorten entiteiten plus het financieringstekort Land in enge zin.

In hoofdstuk 5 zijn de vorderingen op het gebied van het financieel beheer opgenomen. Deze overzichten geven de stand van de activiteiten/projecten weer. Mede op basis van een adviesrapport om te komen tot een goedkeurende controleverklaring, zullen nog de nodige werkzaamheden worden uitgevoerd waaronder een actualisatie van de PEFA Financieel beheer indicatoren.

Conclusie:

De reeds in 2015 geformuleerde doelstelling om te komen tot een meer evenwichtig begrotings- en financieringsbeleid is met inachtneming van de sociaal-economische en regionale ontwikkelingen, in navolging van 2015 en 2016, ook in 2017 doorgezet. Gelet op de bekende en wettelijke verschuivingen van de ontvangsten van middelen naar het 2^e halfjaar, het reeds genomen besluit van een beheerste verplichtingenstop ter demping van de kosten, en de uitvoering van de financiering conform machtiging inclusief het verlaagd zijn van de kortlopende schulden, is er in samenhang met een huidig tekort percentage van - 0,7% voor nu geen reden om aan te nemen dat de norm voor het begrotingsjaar 2017 niet zal worden behaald.

2. Realisatie begroting Q2-2017

2.1. Realisatie exploitatierekening

Tabel 2.1 geeft het voorlopige exploitatiesaldo van het Land Aruba weer per 30 juni 2017. Het Land heeft over deze periode Afl. 587,8 miljoen aan middelen geïncasseerd, waarvan Afl. 514,9 miljoen aan belastingopbrengsten. Hiermee is de middelenbegroting voor 45.2% gerealiseerd. De totale kosten over het tweede kwartaal bedroegen Afl. 683.1 miljoen wat gelijk is aan 49.3% van de begroting. Het exploitatietekort bedraagt per 30 juni 2017 per saldo Afl. - 95,3 miljoen.

Tabel 2.1: Exploitatieresultaat per 30 juni 2017

Middelen	t/m 30 juni 2017	Begroot	% Begrotings-uitputting
Directe belastingen	296,765,900	631,000,000	47.0%
Indirecte belastingen	218,153,367	482,850,500	45.2%
Retributies, leges & rechten	11,978,953	25,236,200	47.5%
Rechten, boeten & overig	20,257,083	41,335,300	49.0%
Rente	140,919	381,000	37.0%
Niet-belastingopbrengsten	14,326,279	64,231,600	22.3%
Landsbedrijven en fondsen	2,970,120	6,065,000	49.0%
Overige ontvangsten	23,161,093	50,136,800	46.2%
	587,753,714	1,301,236,400	45.2%

Kosten	t/m 30 juni 2017	Begroot	% Begrotings-uitputting
Personeel	196,090,599	369,482,300	53.1%
Werkgeversbijdragen	48,985,774	93,156,400	52.6%
Goederen en diensten	76,571,216	171,230,200	44.7%
Rente LV & VV	105,206,124	215,347,200	48.9%
Subsidies	100,537,897	201,073,700	50.0%
Overdrachten Binnenland	55,462,776	128,160,000	43.3%
Overdrachten Buitenland	7,070,587	20,457,500	34.6%
Bijdragen en afschrijvingen	93,178,057	187,421,700	49.7%
	683,103,030	1,386,329,000	49.3%

Exploitatieresultaat	(95,349,316)	(85,092,600)	112.1%
-----------------------------	---------------------	---------------------	---------------

Bron: Directie Financiën

Om een oordeel te kunnen geven of de realisatie van de middelen in lijn ligt met de verwachting voor dit kwartaal en de begroting, dient rekening te worden gehouden met een aantal zogenaamde seizoensgebonden ontvangsten. Per middel is sprake van een afwijkende/verschillende realisatienorm, waardoor het de facto niet opportuun is om uit te gaan van een rekenkundige norm van 25% middelenrealisatie per kwartaal. In dit geval moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met het genormaliseerde ontvangstenpatroon van de winstbelasting. Tevens moet rekening worden gehouden met de datum tot wanneer uitstel van betaling is verleend en ook de datum waarop de kohieren zijn verstrekt en de periode waarbinnen deze ontvangsten verwacht worden.

In de volgende twee paragrafen volgt een gedetailleerde toelichting per middel- en kostencategorie.

2.1.1 Middelen per ultimo 2e kwartaal

Tabel 2.2: Middelenrealisatie per 30 juni 2017 in Afl.

Middelen	t/m 30 juni 2017	t/m 30 juni 2016	Begroot	% Begrotings-uitputting
Directe belastingen	296,765,900	326,069,207	631,000,000	47.0%
Indirecte belastingen	218,153,367	197,976,887	482,850,500	45.2%
Retributies,leges & rechten	11,978,953	11,092,148	25,236,200	47.5%
Rechten, boeten & overig	20,257,083	29,267,364	41,335,300	49.0%
Rente	140,919	627,301	381,000	37.0%
Niet-belastingopbrengsten	14,326,279	24,017,909	64,231,600	22.3%
Landsbedrijven en fondsen	2,970,120	3,032,500	6,065,000	49.0%
Overige ontvangsten	23,161,093	23,060,194	50,136,800	46.2%
	587,753,714	615,143,510	1,301,236,400	45.2%

Bron: Directie Financiën

Hieronder een nadere toelichting per middelensoort.

Directe belastingen:

Tabel 2.3: Realisatie directe belastingen per 30 juni 2017 in Afl.

Omschrijving	t/m 30 juni 2017	t/m 30 juni 2016	Begroot	% Begrotings-uitputting
Loonbelasting	136,077,917	128,693,915	309,900,000	43.9%
Inkomstenbelasting	(2,963,595)	(1,314,875)	-	0.0%
Rente belastingvordering	3,276,788	2,943,850	4,000,000	81.9%
Vervolg nat. persoon	-	-	100,000	0.0%
Winstbelasting	107,036,264	149,012,859	225,000,000	47.6%
Dividendbelasting	839,575	1,381,802	6,000,000	14.0%
Grondbelasting	20,289,476	16,903,877	46,200,000	43.9%
Successie-/overgangsbel.	639,950	521,188	300,000	213.3%
Overdrachtsbelasting	10,603,735	9,814,123	14,500,000	73.1%
Motorrijtuigenbelasting	20,314,357	17,465,384	23,000,000	88.3%
Zegelbelasting	651,433	647,085	2,000,000	32.6%
	296,765,900	326,069,208	631,000,000	47.0%

Bron: Departamento di Impuesto

De gerealiseerde ontvangsten uit loonbelasting bedragen per ultimo juni 2017 Afl. 136,1 miljoen, gelijk aan 43.9% van de begroting. Ten opzichte van het tweede kwartaal 2016 is Afl. 7.4 miljoen oftewel 5.7% meer aan loonbelasting geïnd, welke verband houdt met verbeterde compliance, intensivering van de invordering en de meest recente loon- en werkgelegenheidsontwikkelingen. Het negatieve bedrag in de categorie inkomstenbelasting betreft uitbetaalde restituties over de boekjaren 2011 en 2012. De rente op belastingvordering is met 81.9% gerealiseerd op de Landsbegroting 2017, welke een

resultaat is van de gevoerde invorderingsacties. De ontwikkelingen binnen de hiervoor genoemde middelensoorten laten al een verbetering in de compliance zien aan zowel de inkomsten als aan de teruggave kant.

Tabel 2.3 presenteert een realisatie van 47.6% in de middelensoort winstbelasting. Ten opzichte van dezelfde periode van het voorafgaand jaar is een ogenschijnlijke daling te zien in winstbelasting ontvangsten. Zoals in eerdere rapportages toegelicht, is de voldoening op aangifte VAS-systematiek (heffingssysteem van winstbelasting) eind 2015 geïntroduceerd met in eerste instantie een betalingsdeadline van 31 december 2015 voor de betaling op aangiften over het jaar 2014. Deze deadline was naar eind januari 2016 verschoven met als gevolg dat in het eerste halfjaar 2016 een aanzienlijk bedrag aan winstbelasting is ontvangen. Een klinisch bedragmatige vergelijking tussen het 1^e halfjaar 2016 en het 1^e halfjaar 2017 kan aldus absoluut niet worden gemaakt. In de realisatie tot en met 30 juni 2017 moet tevens rekening worden gehouden met het feit dat de vervaldatum van de winstbelasting wettelijk is vastgesteld op 31 mei 2017, met een optie voor uitstel tot 30 november 2017. Geheel conform deze wettelijke bepalingen worden de inkomsten dan ook voorzien in het tweede halfjaar 2017. Tevens zal sprake zijn van een inhaalactie omdat ook de invorderingsacties die thans geïnitieerd zijn, zich voor het eind van het jaar zullen materialiseren. Tenslotte: de inning van de winstbelasting conform de VAS-systematiek laat in 2017 een meer genormaliseerd en regulier heffings- en ontvangstenpatroon zien dan de afgelopen twee begrotingsjaren, waardoor de vergelijkbaarheid voor projecties gaandeweg bevorderd wordt.

De ontvangsten uit hoofde van de dividendbelasting met een realisatie van 14% geven nog totaal geen reden tot zorg of het nemen van acties. Geheel conform systematiek moeten de jaarrekeningen van de bedrijven eerst nog door hun desbetreffende raad van commissarissen en of door de Algemene vergadering van Aandeelhouders worden vastgesteld. Ten aanzien van de grondbelasting is vermeldenswaardig dat het kohier in mei 2017 is uitgevaardigd, waardoor de ontvangsten pas vanaf juni en tot aan het eind van het jaar zullen worden gerealiseerd. De overdrachtsbelasting vertoont een bovenmatige realisatie van 73.1% wat kennelijk aangeeft dat de verkoop van onroerende goederen in het eerste helft van het jaar is toegenomen. Tot slot, is ten aanzien van de motorrijtuigenbelasting vergeleken met voorgaande jaren sprake van een bovenmatige realisatie van 88.3% als gevolg van de sterk verbeterde compliance en als gevolg van de gemoderniseerde wettelijke betalingsplicht.

Indirecte belastingen:

Tabel 2.5: Realisatie indirecte belastingen per 30 juni 2017 in Afl.

Omschrijving	t/m 31 juni 2017	t/m 31 juni 2016	Begroot	% Begrotings-uitputting
Invoerrechten	77,658,018	73,390,000	181,500,000	42.8%
Accijns gedestilleerd	10,774,337	10,029,000	25,400,000	42.4%
Accijns sigaretten	10,763,218	5,370,000	12,200,000	88.2%
Accijns bier	14,494,705	11,693,000	31,400,000	46.2%
Accijns minerale olie	30,696,882	30,583,000	64,800,000	47.4%
B.B.O.	52,285,528	46,505,225	124,500,000	42.0%
Zegelbelastingen	18,674	12,546	50,500	37.0%
Dienstverlening IUD	1,289,372	1,118,000	2,800,000	46.0%
Vergunningen	13,147,109	12,794,829	26,300,000	50.0%
Milieubelasting op hotels e.a.	6,393,769	5,947,469	13,400,000	47.7%
Milieubel. op verhuur voertuig	631,755	533,817	500,000	126.4%
	218,153,367	197,976,886	482,850,500	45.2%

Bron: Departamento di Aduana en Departamento di Impuesto

De invoerrechten vertonen per ultimo juni 2017 net als over het 1^e kwartaal, wederom een groei ten opzichte van het voorgaande jaar. Het 2^e kwartaal was de groei 5.8% en een begrotingsrealisatie gelijk aan 42.8%. Deze groei is voornamelijk het resultaat van de reeds in de voorgaande kwartaalrapportages opgenomen verbetering in de compliance. Deze verbetering is het resultaat van de verzorgde cursussen aan inklaaringsfunctionarissen die een positief effect hebben op controles na invoer, waardoor de inklaarings steeds meer conform de vigerende richtlijnen en tarieven worden gedaan. Verder is het van belang wederom aan te geven dat rekening moet worden gehouden met de seizoen patroon. Het is bekend dat de invoerrechten in het 2^e kwartaal altijd lager liggen, waarna deze toenemen in het 3^e kwartaal met een piek in het 4^e kwartaal. Ook alle accijnssoorten vertonen tezamen een stijging van Afl. 9,1 miljoen (15.7%) in vergelijking tot de cijfers van vorig jaar. Accijns sigaretten is afhankelijk van het bestelmoment van de importeurs en de voorraadvolume die zij op basis van hun verkoopcijfers aanhouden. Verder is vermeldenswaardig dat er sprake is van verscherpte controles aan de grens waardoor als gevolg hiervan de grijze import afneemt.

Per ultimo juni 2017 is 42% van de begrote BBO-ontvangsten gerealiseerd. Nog afgezien dat dit net als de stijging over het 1^e kwartaal 2017, nu een toename is van 12.4% (Afl. 5,8 miljoen) ten opzichte van de ontvangsten over het 2^e kwartaal van vorig jaar, is bekend dat ook de BBO-ontvangsten een trendmatig patroon kennen. Geheel conform dit ritme ligt het dan ook in de lijn dat de BBO ontvangsten voor 2017 gerealiseerd worden. Bovendien laten de geselecteerde en gestarte boekenonderzoeken al een positief effect zien op de totale ontvangsten.

Resumerend kan in samenhang met de vergelijkende en trendmatige bedragen (ultimo het eerste halfjaar) vanaf begrotingsjaar 2015 worden geconcludeerd dat sprake is van een structurele stijging van de indirecte belastingen, waardoor er vooralsnog geen reden is om aan te nemen dat de begroting niet gehaald wordt.

Retributies, leges & rechten:

Tabel 2.2 geeft voor deze opbrengstsoort een realisatie weer van Afl. 12 miljoen oftewel 47.5% van de begroting. Realisatie verloopt hiermee geheel conform patroon en begroting.

Rechten, boeten & overig:

De realisatie van deze middensoort lijkt achter te lopen in de vergelijking met dezelfde periode over 2016. Dit komt omdat in 2016 sprake was van een eerdere ontvangsten in het begin van het jaar. Ultimo juni 2017 werd 20,3 miljoen gerealiseerd, gelijk aan 49% van de begroting. De grootste begrote posten onder deze middensoort betreffen ontvangsten uit -bunkeringactiviteiten, concessierechten van de AAA N.V. en Telecommunicatie ten bedrage van Afl. 27,3 miljoen (gerealiseerd voor 43%), - dienstverlening aan derden begroot voor Afl. 6,6 miljoen (realisatie 79%), - bijdragen in kosten Afl. 4,2 miljoen (gerealiseerd voor 39%) en ontvangsten uit hoofde van opgelegde boetes begroot voor Afl. 2,9 miljoen (gerealiseerd voor 33%).

Rente:

Gezien de zeer geringe omvang wordt hierop niet nader ingegaan.

Niet- belastingopbrengsten:

De realisatie van deze middensoort bedraagt per 30 juni 2017 Afl. 14,3 miljoen, gelijk aan een realisatie van de begroting van 22.3%. Een vergelijking met de opbrengsten over dezelfde periode van het voorafgaande jaar laat een optische verlaging zien, omdat in 2016 enkele dividenduitkeringen eerder in het jaar hebben plaatsgevonden, zoals een dividenduitkering van de Centrale Bank van Aruba. De dividenduitkeringen zijn afhankelijk van de vaststelling van de jaarrekeningen en de besluitvorming door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de deelnemingen. Met inachtneming hiervan zal de

begroting met betrekking tot de dividenduitkeringen van Afl. 27,6 miljoen, geheel conform patroon, in het 2^e halfjaar plaatsvinden

De erfpachtrechten zijn in deze rapportageperiode voor een totaalbedrag van Afl. 6,4 miljoen (29.7%) gerealiseerd. Omdat de erfpachtaanslagen later in het jaar worden opgelegd, zullen de opbrengsten eveneens conform patroon ook in het 2^e halfjaar worden gerealiseerd. De toeristenheffing is gerealiseerd voor Afl. 2,7 miljoen en hiermee is 59.6% van de begroting behaald. Tenslotte worden de overdrachten van het Rijk ook onder de niet-belastingopbrengsten geboekt. Hierop werd Afl. 4,5 miljoen gerealiseerd, gelijk aan een begrotingsrealisatie van 49.9%.

Landsbedrijven en fondsen:

De realisatie van de middelen bij de landsbedrijven en fondsen bedraagt per einde tweede kwartaal Afl. 2,9 miljoen en ligt in lijn met de verwachting ten opzichte van de begroting (49%). Deze ontvangsten hebben voornamelijk te maken met interne verrekeningen en doorbelastingen tussen de overheidsdiensten.

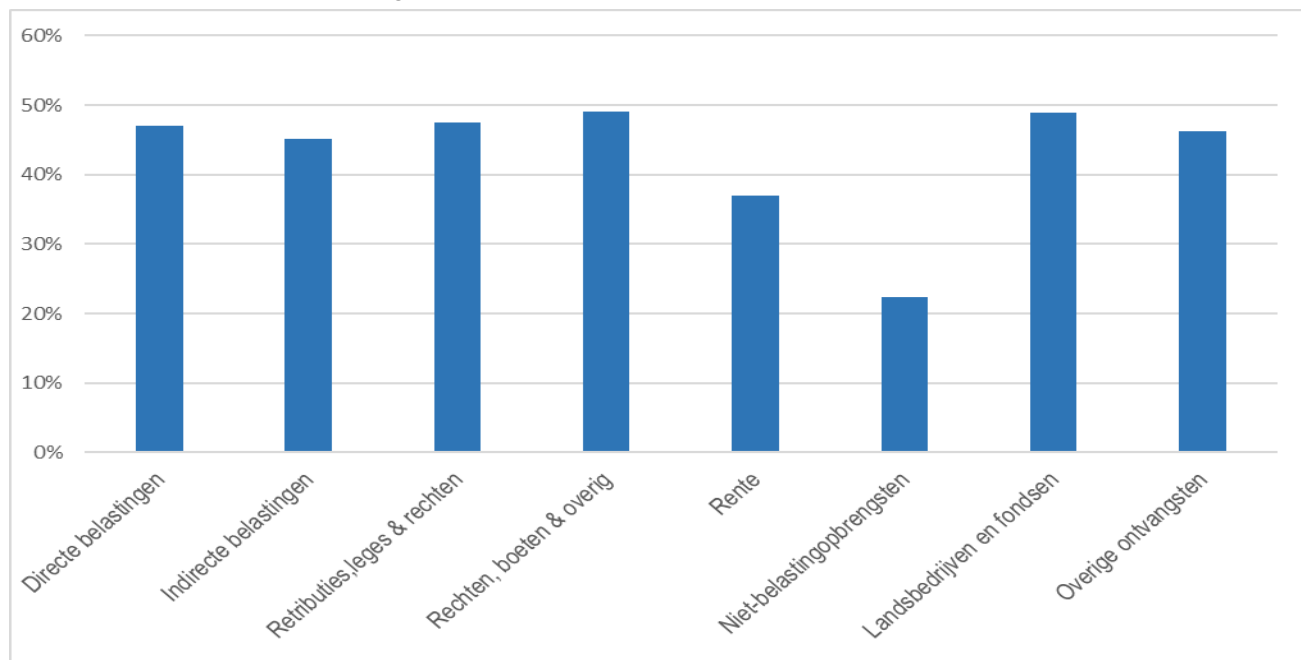
Overige:

De overige ontvangsten bedragen per einde tweede kwartaal Afl. 23,2 miljoen en zijn daarmee voor 46.2% gerealiseerd ten opzichte van de begroting. Deze realisatie ligt in lijn met de begroting (en is vergelijkbaar met die uit het voorgaande jaar). Dit bedrag is volledig toe te schrijven aan ontvangen deviezenprovisie.

Grafiek 2.1 is een weergave van de realisatie per middelenssoort, uitgedrukt in procenten.

Met inachtneming dat niet zomaar een realisatie van 50% als uitgangspunt kan worden genomen, omdat zowel de belasting als niet belasting opbrengsten aan seizoensinvloeden onderhevig zijn.

Grafiek 2.1: Middelenrealisatie uitgedrukt in procenten:

Bron: Directie Financiën

2.1.2. Kosten per ultimo 2e kwartaal

De totale kosten per 30 juni 2017 bedragen Afl. 683,1 miljoen, gelijk aan een uitputting van 49.3% ten opzichte van de begroting. Ter vergelijking: ultimo het 2^e halfjaar 2016 was sprake van een begrotingsuitputting van 49,2% waardoor per ultimo het 2^e halfjaar 2017 sprake is van een gelijke tred verwaarloosbare stijging van 0,1%

Tabel 2.6 geeft per hoofdkostensoort de gerealiseerde kosten met vergelijkende cijfers uit dezelfde periode van het voorafgaande jaar en ten opzichte van de vastgestelde begroting 2017. Daarna volgt een nadere toelichting per hoofdkostensoort.

Tabel 2.6: Kostenrealisatie per 30 juni 2017 in Afl.

Kosten	t/m 30 juni 2017	t/m 30 juni 2016	Begroot	% Begrotings-uitputting
Personeel	196,090,599	193,268,174	369,482,300	53.1%
Werkgeversbijdragen	48,985,774	48,053,959	93,156,400	52.6%
Goederen en diensten	76,571,216	64,973,867	171,230,200	44.7%
Rente LV & VV	105,206,124	103,066,758	215,347,200	48.9%
Subsidies	100,537,897	93,357,378	201,073,700	50.0%
Overdrachten Binnenland	55,462,776	59,752,608	128,160,000	43.3%
Overdrachten Buitenland	7,070,587	6,726,608	20,457,500	34.6%
Bijdragen en afschrijvingen	93,178,057	77,662,307	187,421,700	49.7%
	683,103,030	646,861,659	1,386,329,000	49.3%

*Bron: Directie Financiën

** Vergelijkende cijfers op basis van URK2 2016

Personeel:

De personeelskosten, inclusief overwerkvergoedingen, bedragen tot en met het tweede kwartaal Afl. 196,1 miljoen. De relatieve begrotingsuitputting is met 53.1% exact gelijk aan het 1^e halfjaar 2016. Sociaaleconomische en veiligheid technische beleidskeuzes voor wat betreft extra inzet van ordediensten en de daardoor licht gestegen overwerkvergoedingen hebben gezorgd voor een in absolute zin, fractionele stijging van Afl. 2,8 miljoen. Met inachtneming van de vakantiegeld uitkering in het 2^e kwartaal, verloopt de begrotingsuitputting geheel conform het verwachte patroon.

Tabel 2.7 presenteert de omvang en verloop van het ambtelijk apparaat. De indeling van de ministeries van het Land conform de Landsverordening Instelling Ministeries is ingaande het begrotingsjaar 2017 gewijzigd, waardoor enkele diensten onder een ander ministerie ressorteren. Dit heeft geleid tot verschuivingen van aantallen ambtenaren tussen de ministeries.

Tabel 2.7: Ontwikkeling personeelsaantallen in FTE

Ministerie	2e kwartaal 2016	3e kwartaal 2016	4e kwartaal 2016	1e kwartaal 2017	2e kwartaal 2017
Ministerie AZWIDO	456	449	451	550	560
Ministerie ROII	285	282	274	266	270
Ministerie TTPC	240	239	235	147	151
Ministerie EZCEM	154	153	155	143	143
Ministerie VOS	241	241	234	236	231
Ministerie SJA	193	195	196	194	189
Ministerie OG	229	227	221	224	223
Ministerie JUS	1412	1426	1428	1435	1464
Ministerie FO	653	652	655	674	676
Totaal	3863	3864	3849	3869	3907
Onderwijspersoneel	866	864	882	885	875
Kustwachtpersoneel	53	50	49	48	48

Bron: Departamento Recurso Humano

Aan het einde van het tweede kwartaal is sprake van een per saldo toename van 38 Fte's. Deze toename komt grotendeels door de aanames van het aantal Fte's binnen het Ministerie van Justitie. Met als uitgangspunt het financieel-economisch- en sociaal maatschappelijk beleid, is in het kader van de versterking van de rechtshandhaving en om te voldoen aan internationale verplichtingen, bij verschillende justitiediensten nieuw personeel in dienst genomen. Dit was noodzakelijk gezien de huidige ontwikkelingen op landelijk niveau als in het buitenland. Op landelijk niveau is met name de gewelddadige jeugdproblematiek/criminaliteit een grote punt van aandacht waardoor onder andere fors is geïnvesteerd in het Orthopedagogisch Centrum waarbij de dienst versterkt diende te worden met meer personeel om de groei in aantal opgenomen jongeren te kunnen opvangen. Internationaalrechtelijk brengt de huidige situatie in Venezuela voor Aruba de nodige implicaties met zich mee en met name met betrekking tot het vreemdelingtoezicht, welke binnen de huidige context gezien kan worden als buitengewone gebeurtenissen. Bij deze dienst diende ook fors geïnvesteerd te worden waaronder meer personeel, waarbij tevens om aan de internationale verplichtingen te voldoen ook vrouwelijke toezichthouders in dienst dienden te worden genomen. Naast het OC en het vreemdelingtoezicht moest tevens bij de gevangenis en brandweer nieuw personeel in dienst te worden genomen om aan de voorgeschreven criteria met betrekking tot de vereiste sterkte van deze diensten te voldoen. Deze verhoging in de personeelskosten zal evenwel zorgdragen voor een verlaging van de kosten van overwerk bij deze diensten. Het netto-kosten effect zal pas in het 2^e halfjaar zichtbaar beginnen te worden.

Nadrukkelijk wordt tevens gerapporteerd dat daarnaast Fte's zijn aangetrokken, dan wel reeds in dienst zijn voor een beperkte periode. Zo zal het arbeidscontract van 26 individuen per eind 2017 worden beëindigd. Vervolgens is reeds nu bekend dat een grote natuurlijke afvloeiing van circa 62 arbeidscontractanten zal plaatsvinden in 2018. De nu gepresenteerde toename zal derhalve (naast de overige maatregelen) met minimaal 88 Fte's gaan dalen. Hiermee zal ceteris paribus, het aantal Fte's in dienst van het Land zelfs dalen naar een laagste punt over de periode 2013-2018. Overigens is voornoemde verplichtingenstop inclusief een vacaturestop, terwijl de VUT faciliteit wederom is opengesteld gedurende de maanden juli / augustus.

Werkgeversbijdragen:

De werkgeversbijdragen bedragen het tweede kwartaal Afl. 48,9 miljoen. De uitputting is Afl. 0,9 miljoen (1.9%) hoger ten opzichte van voorgaand jaar. De fractioneel hogere uitputting komt met name door de AZV-premies die voor 54.9% gerealiseerd zijn ten opzichte van de begroting (Afl. 15 miljoen). Omdat de uitputting in vergelijking tot voorgaande jaren gelijk is, is het de verwachting dat deze kosten voor de werkgeversbijdragen, conform voorgaande jaren, binnen het begrote bedrag blijft.

Goederen en Diensten:

Goederen en diensten zijn tot en met het tweede kwartaal voor een bedrag van Afl. 76,6 miljoen, gelijk aan een begrotingsuitputting van 44.7%. Een bedragsmatige vergelijking met het voorgaande jaar is niet opportuun omdat in tegenstelling tot voorgaande jaren nu de begrotingen tijdig worden vastgesteld.. De overheidsdiensten voeren derhalve vanaf het begin van het begrotingsjaar conform beleid en monitoring, steeds meer een evenwichtige begrotingsuitvoering Tenslotte is in dit kwartaal sprake van wisselkoerswinsten van circa Afl. 2,2 miljoen. Net als in de voorgaande jaren ligt het in de lijn der verwachtingen dat de jaarrealisatie voor de goederen en diensten, binnen het begrote bedrag blijft.

Rente:

De realisatie van de rente van opgenomen leningen bedraagt per ultimo juni 2017 Afl. 105,2 miljoen. Ten opzichte van de begroting is de uitputting 48.9%. Ten opzichte van het voorgaand jaar zijn de werkelijke rentekosten Afl. 2.1 miljoen hoger evenwel liggen de kosten relatief gezien, bijna 1% lager ten opzichte van de begroting. Het verloop is conform betalingsschema van de bestaande schuldverplichtingen van het Land. Door een hoger dan verwachte stand van de LIBOR zijn de rentekosten Afl. 1,7 miljoen hoger uitgekomen dan gepland.

Subsidies:

De subsidies bedragen tot en met het tweede kwartaal Afl. 100,5 miljoen en putten hiermee de begroting uit met 50%. Ten opzichte van voorgaand jaar is sprake van een toename in de verleende subsidies met Afl. 7,2 miljoen (7.7%). Deze stijging heeft te maken met de bekende wijziging in het subsidietoekeningsstelsel. Waar tot en met vorig jaar voornamelijk sprake was van een gedeeltelijke voorschotverlening, wordt vanaf 2017 een bedrag vastgesteld en uitgekeerd op basis van de subsidiebeschikking. De verwachting voor 2017 is dat ook bij deze categorie de begroting niet overschreden zal worden.

Overdrachten binnenland:

De overdrachten bedragen de eerste zes maanden van 2017 Afl. 55,5 miljoen en daarmee is de begroting voor 43.3% uitgeput. De realisatie is Afl. 4,3 miljoen (7.2%) lager dan over de gelijke periode in 2016. In deze categorie zijn de duurtetoelagen gerealiseerd voor Afl. 20,0 miljoen (38.1%), reparatietoelagen voor Afl. 17,5 miljoen (47.9%) en onderstand voor Afl. 12,2 miljoen (50.2%). Verder is de realisatie onder de kostenpost overige pensioen met Afl. 2,2 miljoen gerealiseerd (34.9%).

Overdrachten buitenland:

De gerealiseerde overdrachten buitenland bedragen Afl. 7,1 miljoen, oftewel 34.6% van de begroting. In deze categorie zijn de kosten voor de kustwacht pro rata conform de begroting verantwoord voor Afl. 5,2 miljoen. In vergelijking met het vorig jaar laat deze categorie een toename zien van slechts Afl. 0,3 miljoen. Ook voor 2017 is het de verwachting dat de begroting niet overschreden zal worden.

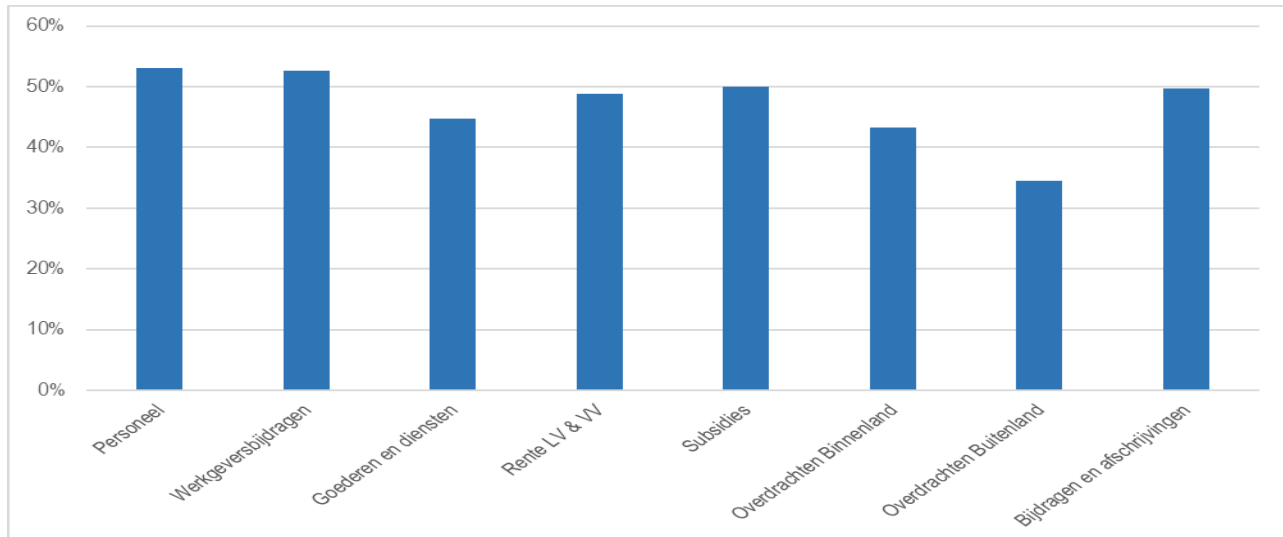
Bijdragen en afschrijvingen:

De bijdragen en afschrijvingen laten een hogere uitputting zien ten opzichte van dezelfde periode in 2016 van Afl. 15,5 miljoen. Dit is goeddeels toe te schrijven aan een toename in de realisatie van de landsbijdrage AZV per ultimo juni 2017 van Afl. 9,5 miljoen. Evenwel bedraagt de begroting 2017 ten aanzien van de landsbijdrage AZV Afl. 53,1 miljoen en de begrotingsuitputting per ultimo juni 2017 is daarmee gelijk aan 50%. Verder is ook sprake van een toename in de zorg gerelateerde kosten van Afl. 1,8 miljoen (begroot op Afl. 24 miljoen met een begrotingsuitputting van 47.5%). Daarnaast is er een realisatie van Afl. 3,3 miljoen (begroot op Afl. 6,5 miljoen) uit hoofde van de bijdrage aan de verbetering van de infrastructuur. De begrotingsuitputting van het laatstgenoemde is gelijk aan 50%.

De afschrijvingskosten zijn pro rata conform begroting voor Afl. 16,1 miljoen verantwoord (begrotingsuitputting van 50%).

Hieronder een grafische weergave van de kostenrealisatie uitgedrukt in procenten van de vastgestelde begroting 2017. Met inachtneming dat niet zomaar een uitputting van 50% als norm kan worden gehanteerd.

Grafiek 2.2: Kostenrealisatie uitgedrukt als uitputtingspercentage van hetgeen begroot in %

*Bron: Directie Financiën

2.2. Realisatie kapitaalrekening

Ten aanzien van de ontvangsten op de kapitaaldienst is de realisatie vooralsnog 25% van de begrote kapitaalontvangsten tegenover een uitputting van 20.6% van de begrote kapitaaluitgaven. In paragraaf 2.2.1 en 2.2.2 worden de kapitaalontvangsten en –uitgaven nader toegelicht.

Tabel 2.9: Kapitaalrekening per 30 juni 2017 in Afl.

Kapitaal Ontvangsten	t/m 30 juni 2017	Begroot	% Begrotings-realisatie
<i>Verkoop onroerend goederen en grond</i>	8,770,481	-	0.0%
Kapitaalontvangsten	-	67,000,000	0.0%
<i>Lokale Kredietaflossing</i>	1,535,798	6,275,000	24.5%
<i>Vrijgekomen afschrijvingen</i>	16,127,250	32,254,500	50.0%
	26,433,529	105,529,500	25.0%

Kapitaal uitgaven	t/m 30 juni 2017	Begroot	% Begrotings-uitputting
<i>Investerings</i>	558,953	4,825,000	11.6%
<i>Vermogensoverdrachten</i>	3,400,000	5,175,000	65.7%
<i>Lokale kredietverlening</i>	5,306,663	35,000,000	15.2%
	9,265,616	45,000,000	20.6%

Netto resultaat kapitaaldienst	17,167,913	60,529,500	28.4%
---------------------------------------	-------------------	-------------------	--------------

*Bron: Directie Financiën

2.2.1 Kapitaalontvangsten per ultimo 1e kwartaal

Verkoop onroerend goed:

De realisatie uit hoofde van verkoop onroerende goederen en grond bedraagt Afl. 8,8 miljoen. Deze ontvangsten betreffen de verkoop van de JFK en de ex-Domeinbeheer gebouwen. Deze ontvangsten werden reeds in voorgaande jaren begroot en derhalve niet in de begroting 2017 opgenomen.

Kapitaalontvangsten:

Zoals bekend heeft de overdracht van de bezittingen en activiteiten van Valero Aruba aan Land Aruba, in haar capaciteit van enige aandeelhouder van Refineria di Aruba N.V. op 1 oktober 2016 plaatsgevonden. Onderdeel van de overdracht was de zogenaamde "settlement payment" van circa Afl. 54 miljoen. Land Aruba heeft met de RDA afgesproken dat de uitkering voor 2016 conform begroting op Afl. 27 miljoen is vastgesteld. De uitkering van de laatste tranche van Afl. 27 miljoen is begroot in 2017. Daarnaast is een bedrag van Afl. 40 miljoen begroot voor de verkoop van de aandelen van Valero Marketing & Supply- Aruba nv. Het Land is voornemens deze aandelen tijdelijk onder te brengen bij RDA vooruitlopend op een mogelijke verkoop van Valero Marketing & Supply- Aruba N.V. aan een derde partij. Realisatie zal conform afspraken in de 2^e helft van het jaar plaatsvinden.

Lokale kredietaflossing:

De realisatie van Afl. 1,5 miljoen heeft betrekking op de ontvangen aflossingen uit de meerjarenplan leningen APA voor Afl. 0,6 miljoen en studieleningen voor Afl. 0,9 miljoen. Met name de ontvangen aflossingen studieleningen is in vergelijking met het voorafgaande jaar met ruim Afl. 0,8 miljoen gestegen. Dit is het resultaat van het beleid om meerdere mogelijkheden aan ex-studenten te bieden om hun studieschuld onder gunstige voorwaarden af te lossen. Verder zullen met de implementatie van het geautomatiseerde invorderingsproces de ontvangsten in het laatste kwartaal van het jaar toenemen. Grotere toenames in de ontvangsten uit hoofde van de aflossingen van studieleningen worden pas vanaf 2018 verwacht.

Vrijgekomen afschrijvingen:

De realisatie van de afschrijvingskosten zijn voorlopig geschat op basis van de begroting 2017 en zijn per ultimo juni 2017 voor 50% als kosten opgenomen. De afschrijvingskosten in de exploitatierekening leiden niet tot uitgaven en worden in de vorm van een vrijval in de kapitaalontvangsten gecompenseerd.

2.2.2 Kapitaaluitgaven per ultimo 2e kwartaal**Investerings:**

Aan het einde van het tweede kwartaal bedroeg de voorlopige realisatie van de investeringen Afl. 0,6 miljoen. De verwachting is dat de investeringen in diverse projecten in de loop van dit jaar nog zullen plaatsvinden.

Vermogensoverdrachten:

De kapitaaloverdracht aan Post Aruba N.V. bedroeg per einde van het tweede kwartaal Afl. 2,4 miljoen (begroot Afl. 3,8 miljoen), terwijl aan Freezone Aruba NV een landsbijdrage is toegekend van Afl. 1 miljoen (begroot Afl. 1 miljoen). De begrote investeringsbijdrage voor de Staten van Aruba bedraagt Afl. 375,000 en is tot aan het einde van het tweede kwartaal nog niet gerealiseerd.

Lokale kredietverlening:

Tot aan het einde van het tweede kwartaal is Afl. 5,3 miljoen aan studieleningen verstrekt, wat gelijk is met dezelfde periode van het voorafgaand jaar. De jaarbegroting bedraagt Afl. 35 miljoen waardoor de begrotingsuitputting gelijk is aan 15.2%. Het overgrote deel van de begrotingsuitputting zal conform schema in het derde kwartaal plaatsvinden vanwege de aanvang van het nieuwe collegejaar. De verwachting is derhalve dat de uitputting conform begroting zal blijven.

3. Meerjarig begrotingsbeleid

3.1 Vooraf

De actualiseringswerkzaamheden rondom het meerjarenkader 2018-2020 lopen parallel met het begrotingsproces voor het dienstjaar 2018. Afhankelijk van de te nemen bestuurlijke besluiten zal naar verwachting het nieuwe kader in begroting 2018 gepresenteerd worden. Hieronder wordt ingezoomd op de resultaten van de ingezette beleidskeuzes in 2017.

3.2 Voortgangresultaten

De resultaten over het tweede kwartaal van 2017 geven aan dat de ingezette beleidskeuzes aan de middelenkant (maatregelen 1 t/m 3) zorg hebben gedragen voor een middelentoe name van Afl. 24.3 miljoen, waarvan Afl. 13.0 miljoen aan de invorderingsactie DIMP is toe te kennen en Afl. 11.3 miljoen (Afl. 10.5 miljoen en Afl. 0.8 miljoen) aan beleidskeuze intensivering van de niet belastingopbrengsten (inclusief studieleningen). De beleidstarget aan de middelenkant is in totaal tot en met het tweede kwartaal van 2017 met 28.0% behaald. De reeds in gang zijnde intensivering van de invorderingsacties op het gebied van de loonbelasting, winstbelasting, grondbelasting en BBO brengt met zich mee dat dit ook reflecteert in de totale ontvangsten. Afhandeling van reeds ingediende bezwaarschriften met noemenswaardige invloed op de begroting in combinatie met verdere intensivering van de invordering zal met zich meebrengen dat het beoogd resultaat kan worden gehaald. Onderstaande tabel geeft hiertoe een nadere cijfermatige toelichting weer.

Tabel 3.2: Resultaten meerjarige beleidskeuzes per kwartaal in 2017

Voortgangresultaten MRJ 2017-2020: Alle bedragen zijn in Afl. miljoenen	Target Begroting 2017	K1 2017	K2 2017	K3 2017	K4 2017	Subtotaal per beleidskeuze	%
1. Introductie van een alternatieve inkomstenbron							
2. Invorderingsactie DIMP	73.50	7.70	13.00	-	-	20.70	28.2%
Loonbelasting	6.00	1.05	1.64			2.70	45.0%
Winstbelasting	55.00	4.58	7.45			12.03	21.9%
Grondbelasting	10.00	1.21	3.19			4.39	43.9%
BBO	2.50	0.86	0.73			1.59	63.5%
3. a Intensivering niet-belastingopbrengsten	87.04	13.93	10.54			24.46	28.1%
b Intensivering niet-belastingopbrengsten (studieleningen)	6.28	0.77	0.77			1.54	24.5%
Subtotaal middelenopbrengst:	166.82	22.39	24.31	-	-	46.70	28.0%
4. Vijf procent minimum jaarlijkse besparing op de personeelskosten	(0.62)	1.94	1.82			3.75	-(600.7)%
5. Natuurlijk verloop						-	
6. Taakstelling op goederen en diensten	12.99	12.26	4.82			17.08	(131.5)%
7. Socialisatie en fiscalisering bovenmatige uitkeringen en reparatiebeslag	-					-	
Subtotaal uitgavenreductie:	12.36	14.20	6.64	-	-	20.84	168.6%
Totaal:	154.46	8.20	17.67	-	-	25.86	16.7%

Noot:

- Voor de invorderingsactie van 2017 hanteert DIMP een target van in totaal Afl. 73.5 mln. Deze target is verspreid over 4 belastingsoorten te weten: loon-, winst-, grondbelasting en BBO.
- De inning van niet-belastingopbrengsten waarop geïntensiveerd wordt, zijn middelensoorten: boeten, dienstverlening derden, overige middelen, erfpachtrechten, uitkering deelneming, verhuur gronden, verhuuropbrengsten en studieleningen.
- Positieve getallen geven een stijging aan, en negatieve bedragen geven een daling aan.
- Het resultaat bij beleidskeuze 4 is inclusief natuurlijk verloop

Aan de kostenkant is, gezien de lagere kostenrealisatie in 2016 ten opzichte van de begroting, meer ruimte ontstaan voor aanpassingen zoals in het geval van de goederen en diensten.

4. Financiering en schuldbeheer

4.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid

Conform artikel 2 van de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2017 (AB 2016 no.59) is voor het jaar 2017 een financieringsbehoefte vastgesteld van Afl. 438.815.300. De minister van Financiën en Overheidsorganisatie is gemachtigd om dit bedrag gedurende dit begrotingsjaar aan geldleningen aan te gaan. Per Landsbesluit van 3 februari 2017 no.1 is het leningsprogramma voor het dienstjaar afgekondigd (zie tabel 4.1: Leen-programma 2017). Conform het voornoemd programma is op 20 februari en 24 april twee tranches op de binnenlandse markt geplaatst voor samen een bedrag van Afl. 250 miljoen aan staatsobligaties., tegen een rente van respectievelijk 4.25% en 4.00%. Vervolgens is op 26 juni een staatsobligatie uitgeschreven van Afl. 64 miljoen tegen een rente van 4.0%. In de tweede kwartaal zijn dus voor in totaal Afl. 189 miljoen tegen 4.0% aan obligaties uitgegeven. De middelen van deze uitgiftes zijn zoals gebruikelijk bij het aangaan van leningen op een rekening van het Land Aruba bij de Centrale Bank van Aruba gestort. Deze middelen zijn aangewend voor de schuldendienst in de eerste helft van het jaar, waarbij intussen Afl./ 127.1 miljoen is betaald aan aflossingen en Afl. 105.2 miljoen aan rente. Vermeldenswaardig hierbij is dat de rentevoet op 10-jaar leningen sinds december vorig jaar met 75 basispunten is verminderd van 4.75% naar 4.00%

Tabel 4.1: Leen-programma 2017

DF-Code	Agent	Datum uitgifte	Looptijd (jaar)	Rente %	Hoofdsom (mln)
2017-1	CBA	FEB.20.17	10	4.250	125.00
2017-2	CBA	APR.24.17	10	4.000	125.00
2017-3	CBA	JUN.26.17	10	4.000	64.00
2017-4	CBA	AUG.21.17*	10*	4.750*	124.82
Machtiging Begroting 2017 - Art.2					438.82

* maximaal coupon conform interne richtlijnen. Hieraan mogen geen rechten worden ontleend.

4.2. Schuldstand

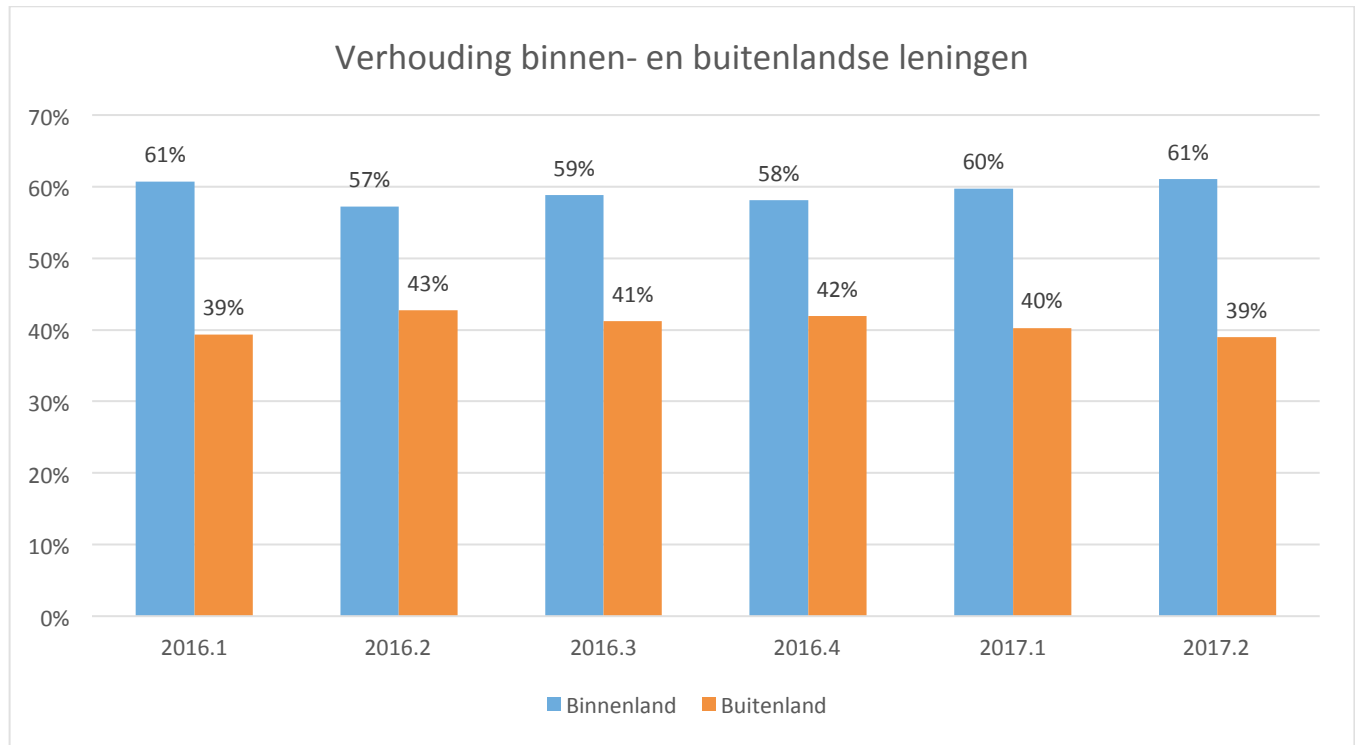
De schuldstand per ultimo het 2e kwartaal – inclusief latente schulden, bedraagt Afl. 4,187.23 miljoen, waarvan het aandeel van de leningen Afl. 4,101.47 miljoen bedraagt. In onderstaande tabel wordt de schuldstand en de stand van de leningen over de laatste 12 maanden nader belicht.

Tabel 4.2: Schuldontwikkeling per kwartaal

	2016	2016	2016	2017	2017
	K2	K3	K4	K1	K2
Binnenlandse leningen					
Promessen en kasgeldlening	65.00	65.00	65.00	65.00	65.00
Staatsobligaties	1,107.82	1,240.02	1,171.27	1,296.27	1,485.27
Onderhandse leningen	726.82	726.82	715.49	715.49	666.09
Overige leningen	325.33	323.35	321.34	289.49	287.69
	2,224.97	2,355.19	2,273.10	2,366.24	2,504.05
Buitenlandse leningen					
Leningen N.I.O.	19.75	19.75	16.82	16.87	17.11
Leningen Rijksbegroting	26.26	26.24	19.58	19.86	21.20
Overige leningen EUR	8.21	8.18	7.55	7.65	7.93
Buitenlandse leningen USD	1,607.20	1,595.00	1,595.00	1,551.18	1,551.18
	1,661.43	1,649.17	1,638.95	1,595.57	1,597.42
Totaal Leningen	3,886.39	4,004.36	3,912.05	3,961.81	4,101.47
% BBP	79.0%	84.2%	82.3%	80.6%	84.1%
Kortlopende schulden	104.57	102.86	96.75	111.88	73.50
Extracomptabele schulden - SVB ¹	-	-	-	-	-
Extracomptabele schulden - Lease	12.77	12.52	12.52	12.39	12.26
Totaal UFR	117.34	115.38	109.27	124.27	85.76
Totaal schulden	4,003.73	4,119.74	4,021.32	4,086.08	4,187.23
% BBP	81.3%	86.6%	84.6%	83.2%	85.9%
BBP ²	4,922.3	4,754.7	4,754.7	4,912.6	4,876.0
Noot					
¹⁾ Betreft een vermeende garantie tbv SVB					
²⁾ Bron BBP is Centrale Bank van Aruba					

Om het schuldbeheer meer inzichtelijk te maken wordt onderscheid gemaakt tussen de leningen, de kortlopende schulden (doorgaans Unmet Financing Requirement of UFR) en de latente schulden. De leningen zijn ingedeeld overeenkomstig de comptabele richtlijnen zodat ook de aansluiting met 's Lands begrotingen en de jaarrekeningen makkelijker wordt. De kapitaalmarkt waarop een lening is geplaatst is bepalend voor de designatie van een lening als zijnde een binnen- of een buitenlandse verplichting. De domicilie van de schuldeiser speelt daarbij geen rol. Van alle leningen in s 'Lands portfolio aan het einde van het tweede kwartaal zijn 61% binnenlandse leningen welke de vigerende schuldbeheerstrategie van het Land reflecteert.

Grafiek 4.1: Verhouding binnen- en buitenlandse leningen

*Bron: Directie Financiën

4.3. Schuldendienst 2017

Tabel 4.3 geeft aan dat het bedrag aan aflossingen op de leningen over het tweede kwartaal 2017 Afl. 51,4 miljoen bedraagt en verloopt conform schema. Aan rente is Afl. 53,9 miljoen betaald. De rentekosten van een aantal leningen zijn onderhevig aan de fluctuaties van de LIBOR. Door een hoger dan geprojecteerde stand van LIBOR zijn de rentekosten ultimo juni 2017 Afl. 1,7 miljoen hoger uitgekomen dan gepland. De ontwikkeling van de LIBOR wordt zeer nauwlettend gevolgd. Een neerwaartse bijstelling van de LIBOR dit jaar wordt niet uitgesloten, waardoor de begrote totale rentelasten vooralsnog niet wordt bijgesteld.

Tabel 4.3: Verloop schuldendienst 2017 in Afl. miljoenen

		Aflossing	Rente	Totaal
Kwartaal 1	real.	75.7	51.3	127.0
Kwartaal 2	real.	51.4	53.9	105.3
Kwartaal 3	proj.	191.3	62.9	254.1
Kwartaal 4	proj.	95.8	48.5	144.3
Totaal		414.2	216.5	630.7

*Bron: Directie Financiën
Er zijn enige afrondingsverschillen

In het 2^e kwartaal werd respectievelijk Afl. 36 miljoen en Afl. 15,3 miljoen in hoofdsom betaald aan binnen-en buitenlandse leningen. Gelet op diverse factoren, waaronder de ruime liquiditeit op de binnenlandse markt, zijn deze leningen vervangen door binnenlandse lening zoals vermeld in Tabel 4.1. De vervallende leningen zijn vervangen door nieuwe leningen die tegen een historisch lage couponrente zijn uitgeschreven. Anders gesteld, hebben er in het 2^e it kwartaal twee herfinancieringen plaatsgevonden waarbij duurdere leningen zijn vervangen door leningen tegen een gunstigere rente.

4.4 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden van het Land bestaan grotendeels uit schulden aan zowel binnen- als buitenlandse handelscrediteuren, overheidsinstellingen en deelnemingen.. Deze schulden stonden aan het eind van het 2^e kwartaal 2017 op Afl. 85,8 miljoen, welke in vergelijking tot ultimo 1^e kwartaal 2017 (Afl 124,3 miljoen) een afname is van Afl. 38,5 miljoen, circa 30% lager. De kortlopende schulden liggen eveneens met een afname van 20% - 26% aanzienlijk lager dan het gemiddelde over het 1^e halfjaar 2016 resp. van Afl. 127.3 miljoen over geheel 2016. De afname is een resultaat van de opzet van het leen-programma 2017, waardoor de tijdelijke overliquiditeit conform het gevoerde evenwichtige financieringsbeleid besteed is aan het terugbrengen van de schulden aan handelscrediteuren. Ten overvloede wordt hierbij aangegeven dat de kortlopende schulden niet in het geheel “betalingsachterstanden” zijn, doch voldoen aan de conform de comptabiliteitsverordening en contractueel overeengekomen, betalingstermijnen.

Tabel 4.4: Kortlopende schulden in Afl. miljoenen

	2016				2017	2017
	K1	K2	K3	K4	K1	K2
Vlottende Passiva:						
UFR - buitenland	9.86	9.07	9.64	9.66	16.47	16.36
UFR - binnenland	144.51	95.50	93.22	87.08	95.41	57.13
	154.37	104.57	102.86	96.75	111.88	73.49
Latente Schulden:						
Huurovereenkomst AREH N.V.	12.89	12.77	12.65	12.52	12.39	12.26

*Bron: Directie Financiën

Betalingen uit hoofde van de (lease-)overeenkomst tussen Land Aruba en AREH N.V. worden zowel in de begrotingen als de jaarrekeningen als huurkosten verantwoord. De aan deze overeenkomst verbonden kosten worden in dit verslag volledigheidshalve vermeld, al is er geen sprake van rentelasten noch aflossingen.

5. Stand van zaken van het financieel beheer

De stand van zaken ten aanzien van het financieel beheer van het Land wordt in de kwartaalrapportages op hoofdadstractieniveau opgenomen. Het betreft de voortgang van de verrichte activiteiten met betrekking tot de verdere verbetering van het financieel beheer in het algemeen en de PEFA¹ indicatoren in het bijzonder. Het PEFA-raamwerk bestaat uit standaard hoofdindicatoren die zijn onderverdeeld naar zes deelgebieden. Om zoveel mogelijk aan te sluiten met de in juli 2015 uitgevoerde PEFA Self-Assessment, wordt langs de lijnen van deze zes deelgebieden gerapporteerd over de voortgang van het financieel beheer. Activiteiten/projecten waarvan de status, aan het einde van het voorgaande kwartaal, als 'gereed' zijn vermeld zijn in onderstaande tabellen verwijderd om de beoogde overzichtelijkheid daarvan te handhaven. Specifieke ontwikkelingen in de uitvoering van elke project wordt meteen onder desbetreffende project aangegeven, achter het vakje 'update'.

Vermeldenswaardig is dat reeds contact is gelegd met de SOAB inzake de te verrichten activiteiten voor de tweede PEFA meting. Uitvoering van deze meting is gepland in het 4^e kwartaal en naar verwachting heeft dit project een doorlooptijd van 3 tot 6 weken. Hieronder de status van de activiteiten waarop thans wordt gewerkt. Veranderingen in de status zijn onder elke tabel kort toegelicht.

Tabel 5.1: Volledigheid en transparantie

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score	
2. Volledigheid en transparantie*				
PEFA INDICATOR 6: Volledigheid van informatie in begrotingstoelichting	A	B	A	
Acties:				Status²:
Info over financiering begrotingstekort opnemen in toelichting begroting				G
Info over schuldpositie opnemen in toelichting begroting				G
Info over financiële activa (investeringen) opnemen in begroting				IU
PEFA INDICATOR 9: Inzicht in financiële risico's zbo's en overheid NV's	B	C	B	
Acties:				Status:
Standaardrapportagemodel ontwerpen				G
Controle op de rekeningen van de fiscale rapporten die door de autonome overheidsinstellingen en publieke ondernemingen worden geleverd. Daarnaast moet een geconsolideerd overzicht gemaakt worden van de totale fiscale risico's.				IU
Initiatie testfase factuur in omloop project bij Directie Financiën				V
Update:	- Factuur In Omloop project: ondervindt technische problemen die door de leverancier thans wordt uitgezocht.			

¹ Public Expenditure and Financial Accountability

² Definitie afkortingen: V = Vertraagd/CP = Continu Proces/IP = In Planning/IU = In Uitvoering/ UIE = Uitvoering in Eindfase/ G = Gereed

Tabel 5.2: Beleidsmatig begroten

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score	
3. Beleidsmatig begroten	B	C+	B	
PI-11: Deelname aan jaarlijkse begrotingsproces				Status:
Actie:				
Naleving jaarlijkse budget kalender en minstens zes weken van te voren voorleggen aan ministeries, departementen en agentschappen.				G
Detailbegroting vier weken van tevoren voorleggen aan ministeries, departementen en agentschappen. <i>* Deze procedure blijft afhankelijk van de reactie van de ministers op adviezen van Directie Financiën.</i>				G
Intensiveren begrotingsoverleg met begroting coördinatoren van Bureau van alle ministers				CP
Update:	- Begrotingsoverleg: het eerste overleg ten aanzien van de conceptbegroting 2018 vond al plaats en de daaraan gerelateerde gesprekken (overleg) tussen ministeries en hun respectieve diensten worden thans gevoerd.			
Introductie van reguliere wetgevingsoverleg en permanente (wekelijkse) afstemming tussen Minister van Financiën & Overheidsorganisatie, het Secretariaat van de ministerraad, Directie Wetgeving & Juridische Zaken, en Directie Financiën. Bevordering van de planning ten aanzien van de voorbereiding en samenstelling van voornoemde documenten. Samenspraak, overleg met Raad van Advies.				CP

Tabel 5.3: Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):	Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting	C+	D+	C+	
PI-18: Het beheer van de salarisadministratie				
Verrichten deel payroll audits of enquêtes onder het personeel over laatste drie jaar.				IU
Update:	- (*) Directie Financiën heeft in samenwerking met een student die momenteel bezig is met haar afstudeeropdracht aan de Financieel Economische Faculteit van de Universiteit van Aruba, alle ambtenaren verzocht om mee te doen aan een enquête die online werd afgenomen. Er was sprake van een goede en representatieve respons. Begin augustus zal op dezelfde wijze de eerste formele enquête aan alle ambtenaren worden aangeboden met als doel een beeld te vormen ten aanzien van de juistheid van de berekende en uitbetaalde salaris en hoe de ambtenaren over het algemeen de dienstverlening ervaren van de diensten verantwoordelijk voor de mutaties binnen de salarisapplicatie (Departamento Recurso Humano, Dienst Publieke Scholen en Directie Financiën).			
Introductie helpdeskfunctie salarisadministratie bij Directie Financiën				G
Project verkorting doorlooptijd verplichtingen bij Directie Financiën				UIE
Update:	- Dit project is technisch klaar en ten aanzien van de implementatie moet nog enige beleidsbeslissingen worden genomen.			
Implementatietraject van het ASYCUDA-systeem van de douane				V
Update:	- Dit betreft de implementatie van het 2de traject van ASYCUDA waar nog verschillende additionele modules moeten worden geïnstalleerd om de productie van management rapportages efficiënter te laten verlopen. De start van het project is in verband met ASYCUDA werkzaamheden op Curaçao, omwille van de volgtijdelijkheid en kennisoverdracht, doorgeschoven naar het 4e kwartaal 2017...			
CNI en het VCP projecten bij de Douane.				G
Update:	- CNI staat voor 'controle na invoer' en is een doorlopende activiteit van de Douane geworden. Dit jaar werd uit hoofde van deze activiteit een strafrechtelijk proces tegen één van de ondernemers begonnen. Eindvonnis volgt nog. VCP staat voor 'voluntary compliance program', waarvan het pilotproject op succesvolle wijze is afgerond. Om dit programma bedrijfsmatig te implementeren moet de tweede fase van ASYCUDA worden afgerond (omdat specifieke data/statistieken van de importeurs beschikbaar moeten worden gesteld..			
Specifieke cursus voor importeurs (inclusief brokers) inzake geldende regels en procedures bij de import, februari 2017				IU
Update:	- De Douane heeft op 4 juli 2017 de eerste certificaten van de Declaratie Cursus uitgereikt. Doel van deze cursus is om de kennis van de wetgeving en methodiek van waardebeoordeling onder de			

	functionarissen betrokken bij inklinging te bevorderen opdat de eindcontrole door de Douane efficiënter en effectiever kan worden gedaan. De tweede cursus begint op 17 augustus 2017.	
Implementatietraject HR Module binnen de Payroll Systeem Aruba		IU
Update:	Dit project bevindt zich nu in de testfase.	
Opvoeren van gescande documenten in de HRM-module van het PSA.		IU
Update:	Scannen van de documenten is gereed. In de implementatiefase zal deze digitale documenten in de HR module worden opgevoerd.	
Implementatie van het 'middleware software key2' datadistributie.		IU
Project functiehuis Land.		IU
Update:	Het plan van aanpak ten aanzien van dit project is door de ministerraad goedgekeurd.	
Inlopen achterstanden in zowel de heffing als in de invordering (Belastingdienst).		IU
Update:	De achterstanden in de heffing lopen conform planning. Verwacht wordt dat de ingediende aangiften tot en met het boekjaar 2014 zullen worden geregistreerd/geregeld. Het inlopen van de achterstanden in de invordering wordt verder geïntensiveerd.	
Implementatie van een aantal wetsaanpassingen om diverse processen binnen de Belastingdienst efficiënter te maken en het ontvangstmoment van opbrengsten te optimaliseren.		IU
Update:	De wetswijziging met betrekking tot de Motorrijtuigenbelasting met ingang van 1 januari 2017 is met succes geïmplementeerd en heeft tevens een positief effect op de belastingontvangsten op dit gebied.	
Commiesopleiding Inning teneinde vaktechnisch kwaliteit te kunnen waarborgen bij de Belastingdienst.		IU
Update:	De Commiesopleiding Inning is afgelopen mei van start gegaan en staat gepland om in april 2018 te worden afgerond.	

Tabel 5.4: Administratie, vastlegging en verslaggeving

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):	Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Administratie, vastlegging en verslaggeving	C+	D+	C+	
PI-25: Kwaliteit en tijdigheid van de jaarrekening				
Tijdigheid opleveren jaarrekening				CP
Implementatie project vastlegging administratieve organisatie Directie Financiën in Rules				CP
Herziening van de administratieve organisatie en interne controle van het debiteurenbeheer				G
Update:	- De administratieve processen zijn vastgesteld en het geautomatiseerde systeem (E-One) is ingericht.			
Herinrichting EnterpriseOne (applicatie systeem Dir Fin) ter ondersteuning van de herziende processen debiteurenbeheer				G
Update:	- Het applicatie systeem is ingericht aan de hand van de vastgestelde administratieve processen van de afdeling debiteuren.			

Tabel 5.5: Extern toezicht en controle

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):	Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Extern toezicht en controle	C+	D+	C	
PI-26: Reikwijdte, aard en aanbevelingen externe audits				
Inmiddels is per 5 juli het definitief advies inzake de "roadmap" om te komen tot een accountantscontrole van de jaarrekening van het Land Aruba voorzien van een goedkeurende controleverklaring, opgeleverd. Aan de hand hiervan zullen nu samen met de stakeholders de nodige uitvoeringswerkzaamheden worden gepland.				IU

6. Liquiditeitsoverzicht

6.1. Inleiding

Onderstaande tabel presenteert de liquiditeitsrealisatie per eind juni 2017 en geeft een mogelijk scenario voor de ontwikkeling van de liquide middelen over de tweede helft van 2017 onder bepaalde aannames. Voor de presentatie van de liquiditeitsstromen wordt gebruik gemaakt van het door de Centrale Bank van Aruba in haar publicaties gehanteerde "Government Financial Operations" formaat. Een volledige aansluiting met de begroting is niet direct mogelijk, omdat verschillende stelsels aan de verschillende overzichten ten grondslag liggen. De doelstelling achter het bestaan van dit overzicht is niet om de begroting te kunnen volgen, maar om de inzet van het werkkapitaal van het Land inzichtelijk te maken. Alle in dit overzicht opgenomen bedragen, inclusief de bedragen over voorgaande periodes, zijn voorlopige bedragen.

De ontwikkeling van de kasontvangsten over het eerste helft van dit jaar is in andere onderdelen van dit rapport besproken. Uitgangspunt bij het opstellen van dit tabel is dat eventuele vertragingen bij de ontvangsten binnen het jaar zullen worden ingehaald en dat alle in de begroting verwachte inkomsten zullen worden gerealiseerd. Dit uitgangspunt wordt gevalideerd door het feit dat de ontvangsten over de tweede kwartaal ca. 1.7% hoger zijn uitgevallen dan oorspronkelijk geprojecteerd. Er is voorsnog geen aanleiding om de voor de tweede helft van dit jaar geprojecteerde ontvangsten te wijzigen. De gerealiseerde kasbetalingen over de eerste helft van het jaar komen ca. Afl. 11.6 miljoen hoger uit dan oorspronkelijk geprojecteerd. Evenwel is dit bedrag met de nodige monitoring en bijsturing in de tweede helft van het jaar volledig beheersbaar. De geprojecteerde negatieve saldo per eind 2017 is voorsnog geen bron van zorg, zie ook ter vergelijking de 2^e kwartaal rapportage 2016..

Tabel 6.1: Liquiditeitsrealisatie en prognose 2017

2017	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	<i>in miljoenen Afl</i>											
	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>						
1. Ontvangsten												
1. Directe belastingen	38.11	32.65	33.66	26.68	118.14	47.54	71.11	44.18	41.21	48.31	70.92	65.82
2. Indirecte belastingen	36.52	26.80	50.95	36.48	33.59	33.82	39.05	42.14	40.32	57.41	37.28	48.50
3. Niet-belastingontvangsten	3.13	1.93	2.75	2.11	2.01	2.39	4.52	6.75	7.46	7.05	6.79	33.64
4. Overige ontvangsten	19.93	6.27	11.34	8.39	8.36	19.62	11.87	9.63	16.89	11.36	8.98	19.64
TOTAAL:	97.68	67.65	98.71	73.66	162.10	103.36	126.55	102.70	105.88	124.13	123.98	167.59
2. Uitgaven												
1. Salarissen	36.06	28.78	29.09	29.93	28.74	53.34	26.30	30.21	25.69	26.04	33.55	28.52
2. Werkgevers bijdrage	8.40	8.52	8.55	8.99	8.55	8.61	8.16	4.89	4.95	8.23	4.82	10.74
3. Salaris subsidie	9.12	7.65	12.86	5.95	10.24	17.18	15.17	11.38	14.98	9.90	14.25	16.41
4. Goederen en diensten	13.38	14.78	22.88	19.34	29.75	23.01	11.66	15.34	15.08	16.11	13.74	11.88
5. Rente	1.58	22.87	26.87	6.99	19.86	27.01	15.26	10.73	36.87	6.88	18.44	23.14
6. Ontwikkelingsfonds	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.28	0.35	0.46	0.16	0.34	0.51
7. Investerings	0.09	0.46	0.47	1.05	1.42	1.58	0.08	0.16	0.57	0.64	0.49	1.42
8. Verrek., uitk. en bijdragen	4.43	4.43	4.43	4.43	4.43	4.43	11.83	9.05	14.01	12.43	5.39	8.23
9. Overdrachten en subsidies	13.63	23.65	17.37	13.38	21.80	19.93	17.25	10.85	12.41	17.32	10.52	15.87
10. Items n.i.e.	0.03	0.17	0.14	0.06	0.18	0.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TOTAAL:	86.72	111.32	122.64	90.13	124.98	155.29	105.99	92.97	125.03	97.71	101.54	116.73
3. Leningen minus terugbetalingen												
1. Leningen	1.23	1.76	0.39	0.20	0.28	2.27	13.49	4.87	0.35	1.73	2.92	4.11
2. Aflossingen	0.34	0.34	0.34	0.18	0.18	0.18	0.00	1.05	0.00	1.05	0.00	1.05
TOTAAL:	0.89	1.42	0.05	0.02	0.10	2.09	13.49	3.82	0.35	0.68	2.92	3.06
4. Net buitenlands kapitaal												
A. Leningen buitenland	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
B. Aflossingen buitenland	0.00	19.10	24.71	0.00	0.17	0.05	0.00	19.11	16.28	0.00	0.20	8.67
TOTAAL:	0.00	(19.10)	(24.71)	0.00	(0.17)	(0.05)	(0.00)	(19.11)	(16.28)	(0.00)	(0.20)	(8.67)
5. Net binnenlands kapitaal												
A. Leningen binnenland	0.00	125.00	0.00	125.00	0.00	64.13	0.00	124.68	0.00	0.00	0.00	0.00
B. Aflossingen binnenland	0.67	0.59	30.59	15.70	0.60	34.90	75.60	50.61	29.61	15.72	0.62	70.62
TOTAAL:	(0.67)	124.41	(30.59)	109.30	(0.60)	29.23	(75.60)	74.08	(29.61)	(15.72)	(0.62)	(70.62)
Eindsaldo	(13.70)	46.51	(32.78)	60.03	96.29	71.46	2.92	63.80	(1.57)	8.44	27.13	(4.35)

*Bron: Directie Financiën

7. Collectieve Sector

Het Centraal Bureau Statistiek heeft op 22 februari 2017 haar definitieve "Advies met betrekking tot de collectieve sector Aruba" uitgebracht. Geheel conform de "Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën van Aruba" lid IX, d.d. 2 mei 2015, heeft de Minister van Financiën en Overheidsorganisatie op 31 maart 2017 dit CBS-advies met een voorstel over de Collectieve sector Aruba voor de jaren 2017 en 2018 voorgelegd aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Hierna: de Minister van BZK). De Minister van BZK heeft met brief van 8 mei 2017 ingestemd met dit voorstel. Voor de begrotingsjaren 2017 en 2018 behoren de navolgende instellingen tot de collectieve sector Aruba:

- Land Aruba
- Uitvoeringsorgaan AZV
- Sociale Verzekeringsbank
- Serlimar
- Aruba Tourism Authority
- Universiteit van Aruba
- Stichting Education Profesional Basico (SEPB)

Alle hierboven genoemde instellingen met uitzondering van SEPB maakten reeds deel uit van de collectieve sector waarover in 2016 is gerapporteerd. Gezien de recente datum van vaststelling van de collectieve sector voor de jaren 2017 en 2018 rapporteert de SEPB in dit kwartaal voor het eerst. Ten tijde van de samenstelling van deze rapportage waren de cijfers van Serlimar per ultimo juni 2017 niet beschikbaar.

Tabel 7.1: Exploitatie resultaat collectieve sector

	Opbrengsten per 30 juni 2017	Kosten per 30 juni 2017	Resultaat per 30 juni 2017	Projectie resultaat per 31 december 2017
Land Aruba	587,753,714	683,103,030	(95,349,316)	(85,092,600)
AZV	215,808,657	200,110,925	15,697,732	(4,428,800)
SVB	176,809,700	160,589,117	16,220,583	5,734,839
ATA	53,073,400	39,385,600	13,687,800	5,000,000
UA	5,841,415	6,756,015	(914,600)	(1,404,347)
Serlimar	10,862,149	12,842,115	(1,979,966)	
SEPB	10,961,307	11,108,791	(147,484)	(351,814)
Totalen	1,061,110,343	1,113,895,594	(52,785,251)	(80,542,722)

*Cijfers Ultimo juni 2017.

Van Serlimar hebben wij niet tijdig de informatie mogen ontvangen. Hierover zal in de volgende kwartaalrapportage worden gerapporteerd.

Ministerie van Financiën en Overheidsorganisatie

L.G. Smith Blvd. 76

Oranjestad, Aruba

Tel. (297) 528 4900

www.overheid.aw

